

Balbir Singh v. Darshana Kumari (Harbans Lai, J.)

ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ ਅਤੇ ਸੀ. ਐਸ. ਟਿਵਾਣਾ ਜੇ. ਜੇ.

ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ- ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਦਰਸ਼ਨਾ ਕੁਮਾਰੀ— ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

ਅਪਰਾਧਿਕ ਗਲਤੀ. ਨੰ. 1686 -M 1978 ,

3 ਨਵੰਬਰ 1978

ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਕੋਡ (1947 ਦਾ 2)— ਧਾਰਾ 198— ਇੰਡੀਅਨ ਪੀਨਲ ਕੋਡ (1860 ਦਾ XLV)— ਧਾਰਾ 494 ਅਤੇ 495— ਸੈਕਸ਼ਨ 198 ਵਿਚ ਸ਼ਬਦ "ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ" — ਦਾ ਅਰਥ— ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਵਿਆਹ ਦਾ ਇਕਰਾਰਨਾਮਾ— ਸੈਕੰਡ ਪਹਿਲੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ— ਅਜਿਹੀ ਪਤਨੀ—ਕੀ 'ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਖੀ'।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਾਬਤਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜ਼ਾਬਤਾ, 1973 ਦੀ ਧਾਰਾ 198 ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਦੇ ਅਧਿਆਏ XX ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਵਿਆਹ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪੀਨਲ ਕੋਡ, ਸਾਰੇ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ 'ਤੇ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, 'ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ - ਵਿਆਹ ਦੇ ਬੰਧਨ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਜੀਬੋ-ਗਰੀਬ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਪੱਖਪਾਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਹਾਰ ਦੁਆਰਾ। ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 494 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਚਾਹੇ ਉਹ ਮਰਦ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਔਰਤ ਜੋ ਦੂਜੇ ਜੀਵਨ-ਸਾਥੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਦੂਸਰਾ ਵਿਆਹ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਵਿਆਹੁਤਾ ਵਿਆਹ ਦੇ ਜੁਰਮ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਯੋਗ ਹੈ। ਧਾਰਾ 495 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਹੋਰ ਵਧ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਪਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਗੱਲ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਤੋਂ ਛੁਪਾਈ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਸਿਰਫ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੇ ਵਿਆਹ ਲਈ ਕਥਿਤ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ- ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਵਿਆਹ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ , ਜੇ ਕੋਡ ਦੇ "ਪੀੜਤ ਪੀ.ਏ ਟੀ ਨ ਜੇਨ ਸੈਕੰਡ ਫਿਓਨ 198 " ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤਿਬੰਧਿਤ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਪਤੀ ਨੂੰ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਧਾਰਾ 495 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਸਾਰੇ

Balbir Singh v. Darshana Kumari (Harbans Lai, J.)

ਵਿਹਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਰੈਂਡਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਵਿਆਹ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ, ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਐਸਪੀਆਈ ਵਿਚ ਜ਼ਖਮੀ ਹੈ? .ਟੀ. ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਹੈ। ਉਹ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਘਰੇਲੂ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਵੱਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੱਟ ਮਾਰਦੀ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਉਹ ਦੁਖੀ ਹੈ ਵਿਅਕਤੀ। ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਹਿਲੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੂਜੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਪਤੀ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਘੱਟ ਦੁਖੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਮਾਨਸਿਕ ਤਸੱਦਦ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜੀਵਨ ਵਿੱਚ ਵਿਘਨ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਵਿਆਹ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਇਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਆਹ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਨਾ ਹੁੰਦਾ। ਜਿੱਥੇ ਦੂਸਰੀ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਪਤੀ ਪਹਿਲੇ ਵਿਆਹ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਵਿਆਹ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਆਚਰਣ ਵਿਆਹੁਤਾਪੁਣੇ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਉਕਸਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੁਰਮ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੁਖੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਪਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 198 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਆਗਿਆਯੋਗ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸੀਮਤ ਕਰੇਗਾ।

(ਪਾਰਾ 6 ਅਤੇ 7)

ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸਵਰਨ ਕੌਰ 1977, ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਲਾਅ ਰਿਪੋਰਟਰ 71 ਓਵਰਰੂਲਡ।

21 ਅਗਸਤ, 1978 ਨੂੰ ਮਾਨਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ, ਜਸਟਿਸ ਆਪ ਸਿੰਘ ਬੈਂਚ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਵਾਲੇ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਮਾਨਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਸੀ.ਐਸ. ਟਿਵਾਣਾ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੇਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ 3 ਨਵੰਬਰ, 1978 ਨੂੰ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਮਾਨਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਚ ਦੇ ਸਿੰਗਲ ਬੈਂਚ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ 23 ਨਵੰਬਰ, 1978 ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਇਆ।

482 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਏ' ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਬੀ' ਨੂੰ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਆਰ.ਐਸ.ਘਈ.

ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਚੋਪੜਾ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਨਿਰਣਾ

Balbir Singh v. Darshana Kumari (Harbans Lai, J.)

ਹਰਬੰਸ ਲਾਲ, ਜੇ.

(1) ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਸਵਾਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਧਾਰਾ 198(1), ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ (ਇਸਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਕੋਡ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਵਿੱਚ "ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀ" ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਅਧਿਆਏ XX ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ।

(2) ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਰੈਜ਼ਿਊਮੇ ਜੋ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਫੈਕਟਸੀ ਹੈ, ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਵਾਦ ਦੀ ਸਹੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਵੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦਾ ਵਿਆਹ ਫਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੀ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਵੀਨਾ ਰਾਣੀ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਤਿੰਨ ਬੱਚੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਸਨ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਆਹ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਏ ਬਿਨਾਂ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਦਰਸ਼ਨਾ ਕੁਮਾਰੀ ਨਾਲ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾ ਲਿਆ। ਜਦੋਂ ਦੂਜੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਤੱਥ ਸਾਹਮਣੇ ਆਇਆ ਤਾਂ ਸਬੰਧਤ ਵਿਅਕਤੀ ਗੁਲਸ਼ਨ ਰਾਏ ਨੇ ਮੌਜੂਦਾ ਦਰਖਾਸਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 420, 494, 495 ਅਤੇ 120 ਬੀ ਤਹਿਤ ਥਾਣਾ ਸਿਟੀ ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਵਿਖੇ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਰਜ ਕਰ ਲਿਆ। ਪਿਤਾ, ਮਾਤਾ ਅਤੇ ਭੈਣ. ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਮੇਤ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਾਂਚ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚਲਾਨ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 420 ਅਤੇ 120-ਬੀ, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਆਇਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 494 ਅਤੇ 495 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੋਈ ਦੋਸ਼ ਤੈਅ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਿ ਉਕਤ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਕੋਡ ਦੇ 198. ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 7 ਫਰਵਰੀ, 1977 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਇਸਤਰਾਸਾ ਪੱਖ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜੋ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਲਾਭ ਦੇ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਰਸ਼ਨਾ ਨਮਾਰੀ ਵੱਲੋਂ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ 3 ਅਗਸਤ, 1977 ਨੂੰ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਫਸਟ ਕਲਾਸ, ਫਾਜ਼ਿਲਕਾ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 394/109 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਹੋਰ ਗੱਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਵੀਨਾ ਰਾਣੀ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਹੋਂਦ ਬਾਰੇ ਦੋਸ਼ੇ ਬਿਨਾਂ ਦੂਜੇ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਸਰਗਰਮ ਮਿਲੀਭੁਗਤ ਨਾਲ ਹਿੰਦੂ ਰੀਤੀ-ਰਿਵਾਜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ 20 ਜੂਨ 1973 ਨੂੰ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨਾਲ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦੂਜੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਬੀਤ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਜਨਮ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਲੱਗਾ। ਇਸ ਵਿੱਚ, ਮੁਢਲੇ ਸਬੂਤ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਪਹਿਲੀ ਨਜ਼ਰੇ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, 18 ਮਾਰਚ, 1978 ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। 11

Balbir Singh v. Darshana Kumari (Harbans Lai, J.)

ਅਪ੍ਰੈਲ, 1978 ਨੂੰ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 482 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਨਾਲ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੋ ਆਧਾਰਾਂ 'ਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਕਿ 7 ਫਰਵਰੀ 1977 ਨੂੰ ਚਲਾਨ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚੋਂ ਮੁਲਜ਼ਮ ਬਰੀ ਹੋ ਗਏ ਸਨ, ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੀ। ਦੂਸਰਾ ਇਹ ਕਿ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 198 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦਰਸ਼ਨਾ ਕੁਮਾਰੀ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਦਰਜਾ ਰੱਖਦੀ ਸੀ ਅਤੇ ਵੇਂ ਕਿ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਟਿਕਾਣਾ ਸਟੈਂਡ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 494, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਉਕਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬੈਂਸ, ਜੇ., ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸਦੇ 21 ਅਗਸਤ, 1973 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ, ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਝਗੜਾ ਮੰਨਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ 'ਤੇ ਪਹਿਲੇ ਅਪਰਾਧਿਕ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 494 ਅਤੇ 495 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ ਨਹੀਂ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਹਿ-ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 420 ਅਤੇ 120-ਬੀ ਤਹਿਤ ਹੀ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਾਣੇ-ਪਛਾਣੇ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਜਵਾਬਦੇਹ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਬਲਬੀਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ, ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 198 ਦੇ ਤਹਿਤ ਵਿਚਾਰਿਆ ਗਿਆ ਇੱਕ ਦੁਖੀ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ, ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕਾਫ਼ੀ ਯੋਗ ਸੀ। ਕੇ.ਐਸ. ਟਿਵਾਣਾ, ਜੇ., ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜੋ ਕਿ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਸਵਰਨ ਕੌਰ (1) ਵਜੋਂ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਲਿਆ ਕਿ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 198 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਉਕਤ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਮੌਜੂਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

(3) ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 198 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੇ ਅਧਿਆਏ XX ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਅਪਰਾਧ ਲਈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 493 ਤੋਂ 498 ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਹੈ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸਿਰਫ "ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਵਿਅਕਤੀ" ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਕਤ ਪ੍ਰਵਧਾਨ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ, ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

“(1) ਕੋਈ ਅਦਾਲਤ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧਿਆਏ XX ਅਧੀਨ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਨਹੀਂ ਲਵੇਗੀ, ਜਿਵਾਏ ਇਸ ਅਪਰਾਧ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ: ਬਸ਼ਰਤੇ ਕਿ-

(a) (ਬੀ)

(c) ਜਿੱਥੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 494 ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਜ਼ਾਯੋਗ ਅਪਰਾਧ ਦੁਆਰਾ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਪਤਨੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ, ਮਾਤਾ, ਭਰਾ, ਭੈਣ, ਪੁੱਤਰ ਜਾਂ ਧੀ ਦੁਆਰਾ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਜਾਂ ਮਾਤਾ ਦੇ ਭਰਾ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਭੈਣ।”

Balbir Singh v. Darshana Kumari (Harbans Lai, J.)

(4) ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਇਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਆਈ।

(1) 1977 ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ ਲਾਅ ਰਿਪੋਰਟਰ 71 ਪੀ.ਬੀ. ਹਰ,

ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 198 ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਲਪਿਤ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ। ਇਸ ਤਜਵੀਜ਼ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੇ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੁੜ. ਪੀ. ਕੋਡੀਆ ਅਤੇ ਹੋਰ- ਜੇ ਇਨੀ ਜਰਨੈਲ 7 ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਬਨਮਾਲੀ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਸਮਰਾਟ (3) ਦੇ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਦੁਖੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 198 ਵਿੱਚ "ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ"* ਦੀ ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਗੁੰਜਾਇਸ਼ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਵਿੱਚ ਚਰਚਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਬਨਮਾਲੀ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ), ਜਿਸ 'ਤੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ, ਵਿਚ ਕਈ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 365, ਵਿਆਹੁਤਾ ਲੜਕੀ ਨੂੰ ਅਗਵਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 420 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਧਾਰਾ 494 ਧਾਰਾ 109, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ 14 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀ ਇੱਕ ਲੜਕੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸਦਾ ਵਿਆਹ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਸੀ। ਦੂਜੇ ਪਤੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਧਾਰਾ 109, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 494 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 198 ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੂਜੇ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਦੁਖੀ ਵਿਅਕਤੀ. ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਦੀ ਤਰਫੋਂ, ਸਿਰਫ ਇਤਰਾਜ਼ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਬਾਰੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 198 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੱਟੀ ਧਾਰਾ 494, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਮੁੱਖ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕਾਰਜਸ਼ੀਲ ਸੀ, ਨਾ ਕਿ ਉਕਸਾਉਣ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ। ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ। ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਦਲੀਲ ਨਹੀਂ ਉਠਾਈ ਗਈ ਕਿ ਕੀ ਉਕਤ ਕੇਸ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਦੂਜਾ ਪਤੀ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਸੀ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 198 ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਵਿੱਚ ਉਕਸਾਉਣਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ। "ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ" ਦੀ ਸਮੀਕਰਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ 'ਤੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਵਿੱਚ ਮੁੜ. ਪੀ. ਕੋਡੀਆ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ), ਇਹ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, -

“ਜਦੋਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਭੰਗ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਮਦਰਾਸ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 4(1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਦਾ ਵਿਆਹ ਅਧੂਰਾ ਰਹਿ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(2) ਏਆਈਆਰ 1954 ਮਦਰਾਸ 947

Balbir Singh v. Darshana Kumari (Harbans Lai, J.)

(3) ਏਆਈਆਰ 1943 ਪਟਨਾ 212

1949 ਦਾ 6 ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਤੇ ਜਾਇਜ਼ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਅਤੇ ਉਹ ਧਾਰਾ 494, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਅਤੇ ਮਦਰਾਸ ਐਕਟ 6 ਦੀ ਧਾਰਾ 4(3) ਦੇ ਤਹਿਤ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਧਾਰਾ 198, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਤੀਜੀ ਪਤਨੀ ਨਾਲ ਵਿਆਹ ਕਰਨ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਵਿਰੁੱਧ 1949।

ਅਨੁਪਾਤ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਸੰਹਿਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 198 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਦੁਖੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦਾ ਵਿਆਹ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਰੱਦ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ।

(6) ਨੇ ਸਾਰੇ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਅਧਿਆਏ XX ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਵਿਆਹ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਪਰਾਧਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਦੇ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਿਰਫ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਦੇ ਪੂਰਨ ਅਜਨਬੀਆਂ ਦੁਆਰਾ, ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਬਚਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੁਰਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਜਾਂ ਪੱਖਪਾਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਹਾਰ ਦੁਆਰਾ। ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਮਰਦ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਔਰਤ ਦੂਜੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਧਾਰਾ 494, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ, ਚਾਹੇ ਉਹ ਮਰਦ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਔਰਤ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਬੇਕਾਰ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਆਹ ਦਾ ਸਹਾਰਾ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਨੂੰ ਵਿਆਹੁਤਾ ਵਿਆਹ ਦੇ ਜੁਰਮ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸੱਤ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਜੁਰਮਾਨਾ ਕਰਨ ਲਈ। ਧਾਰਾ 495, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਨੂੰ ਵਧਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਗੁਪਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਦੂਜੀ ਧਿਰ ਤੋਂ ਛੁਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹੈ:

"ਜੇ ਕੋਈ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਤੋਂ ਛੁਪਾ ਕੇ ਪਿਛਲੇ ਪੂਰਵ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਅਪਰਾਧ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਬਾਅਦ ਦਾ ਵਿਆਹ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਸਾਬਕਾ ਵਿਆਹ ਦੀ ਅਸਲੀਅਤ, ਉਸ ਨੂੰ ਦਸ ਸਾਲ ਤੱਕ ਦੀ ਮਿਆਦ ਲਈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਰਣਨ ਦੀ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਭਰਨਾ ਪਵੇਗਾ।"

ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਵੱਲੋਂ ਦੂਸਰਾ ਵਿਆਹ ਕਰਨ ਲਈ ਦੂਜੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਹੀ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਸਾਬਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ | ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਵਿੱਚ ਬਾਅਦ ਦੇ ਵਿਆਹ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦੇਣ ਲਈ

Balbir Singh v. Darshana Kumari (Harbans Lai, J.)

ਪ੍ਰੇਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਜੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 198 ਵਿੱਚ "ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ" ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸੀਮਤ ਅਰਥ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਪਤੀ ਨੂੰ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਵਿੱਚੋਂ ਬਾਹਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਧਾਰਾ 495, ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ। ਕੋਡ, ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ, ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦ ਰੈਂਡਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

(7) ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਇਹ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਆਪਣੀ ਚਿੰਤਾ ਵਿੱਚ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਅਤੇ ਪੂਰਨ ਅਜਨਬੀਆਂ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਪਤੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਉਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਪਤੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ੀ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਤੋਂ ਬਰਾਬਰ ਦੁਖੀ ਸਨ। ਵਿਆਹ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਪਹਿਲੀ ਪਤਨੀ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਹੈ। ਉਹ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਘਰੇਲੂ ਏਕਤਾ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਵੱਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸੱਟ ਮਾਰਦੀ ਹੈ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਉਹ ਇੱਕ ਦੁਖੀ ਵਿਅਕਤੀ ਹੈ। ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਪਹਿਲੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਪਤੀ ਜਾਂ ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਦੂਜੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਵਿਆਹ ਦੇ ਬਿਲਕੁਲ ਹਨੇਰੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖ ਕੇ ਦੂਜਾ ਵਿਆਹ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਪਤੀ, ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ, ਹੁਣ ਤੱਕ ਘੱਟ ਦੁਖੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤਸੀਹੇ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਵਿਘਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਇਹ ਪੂਰੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਵਿਆਹ ਲਈ ਰਾਜ਼ੀ ਨਾ ਹੁੰਦਾ। ਜਿੱਥੇ ਦੂਸਰੀ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਪਤੀ ਪਹਿਲੇ ਵਿਆਹ ਬਾਰੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਵਿਆਹ ਲਈ ਸਹਿਮਤੀ ਦਿੰਦੇ ਹਨ, ਉੱਥੇ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਆਚਰਣ ਵਿਆਹ-ਸ਼ਾਦੀ ਦੇ ਜੁਰਮ ਨੂੰ ਉਕਸਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਸਹਿ-ਦੇਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ, ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪੀੜਤ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ, ਪਰ ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਿੱਟਾ ਕੱਢਣਾ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਪਤੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੀੜਤ ਵਿਅਕਤੀ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਤ ਇਹ ਸੀਹਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 198 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਅਨੁਮਤੀਯੋਗ ਸੀਮਾਵਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਬਣਾ ਦੇਵੇਗਾ।

(8) ਕਾਰਪਸ ਜੁਰੀਅਸ ਵਾਲਿਅਮ 2, ਸਫ਼ਾ 350 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਥੇਨਟਰਮ* "ਪੀੜਤ" 3 ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ:

“ਮਾੜੇ ਜਾਂ ਨੁਕਸਾਨਦੇਹ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ; ਬਦਨਾਮ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਹੋਣ, ਨੁਕਸਾਨ ਜਾਂ ਸੱਟ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ, ਜਾਂ ਜ਼ਖਮੀ, ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਨਿਰਣਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ, ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਵੀ ਹੈ। ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਸਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ

ਕਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਉਲੰਘਣਾ ਜਾਂ ਕਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪੀੜਤ ਹੈ।"

(9) ਇਸ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੂਜੀ ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਪਤੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਵਿਆਹ ਦੀ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਾ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੁਖੀ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਜਾਇਜ਼ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਜ਼ਾਬਤੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 198 ਤਹਿਤ ਦੋਸ਼ੀ ਪਤੀ-ਪਤਨੀ ਵਿਰੁੱਧ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਤੋਂ ਵਾਂਝਾ ਨਾ ਰੱਖਿਆ ਜਾਵੇ।

(10) ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਸੀਂ ਜਰਫ਼ੈਲ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਹੀਂ ਹਾਂ। ਹਵਾਲੇ ਅਨੁਸਾਰ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕੇਸ ਹੁਣ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਅੱਗੇ ਤੈਅ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਐਚ. ਐਸ. ਬੀ

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਡੋਲਮਿਨ

ਐਸਐਸ ਸੰਧਾਵਾਲੀਆ, ਸੀਜੇ ਅਤੇ ਐਸਸੀ ਮਿੱਤਲ ਜੇ.

ਚੌਧਰੀ ਟਿਊਬਵੈੱਲ ਸੈਂਟਰ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1978 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 3366

3 ਨਵੰਬਰ 1978

ਪੰਜਾਬ ਜਨਰਲ ਸੇਲਜ਼ ਟੈਕਸ ਐਕਟ (1948 ਦਾ XLVI) ਜਿਵੇਂ ਕਿ 1976 ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ XI ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ— ਧਾਰਾ 5 (1) ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ 'ਏ'— ਪ੍ਰਾਵੀਸੋ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਤੋਂ 'ਲਗਜ਼ਰੀ' ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ- ਕੀ ਮਨਮਾਨੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਮਾਲਕ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਵਧਿਆ ਹੋਇਆ ਟੈਕਸ ਲਗਾਉਣ ਲਈ- ਧਾਰਾ 5(1) ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਹੈ- ਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨਕ ਹੈ।

ਵਿੱਚ, ਟੈਕਸ ਦੀ ਦਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਸੇ 'ਤੇ ਲਗਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇੱਕ ਰੁਪਏ ਵਿੱਚ ਸੱਤ ਪੈਸੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਦਰਾਂ 'ਤੇ ਡੀਲਰ ਦਾ ਟੈਕਸਯੋਗ ਟਰਨਓਵਰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਸਿੱਧੇ ਅਧਿਸੂਚਨਾ ਦੁਆਰਾ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਸੋਧੇ ਹੋਏ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੁੱਖ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ, ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ, ਦਸ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੀ ਅਧਿਕਤਮ ਸੀਮਾ ਦੇ ਨਾਲ ਟੈਕਸ ਦੀ ਵਧੀ ਹੋਈ ਦਰ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਰੱਖਦਾ ਹੈ